

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему: «**Ресурсний потенціал регіону та методи його оцінювання**
(на прикладі Одеського регіону)»

Виконавець:

студентка ФЕУП

Скляр Олександра Едуардівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Доброва Наталя Василівна _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі перед Україною та її регіонами стоїть завдання підвищення рівня та якості життя людей. Необхідною умовою цього є економічне зростання та підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу регіону. Це ключовий елемент національних і регіональних стратегій у будь-якій країні, важлива функція державного регулювання економіки. Обмеженість факторів економічного розвитку, в першу чергу, різних видів ресурсів, об'єктивно породжує конкурентну боротьбу за них між країнами та регіонами.

Зростання складності процесів, які відбуваються в економіці та інших сферах суспільства, неможливість вирішення низки питань соціально-економічного розвитку країни обумовлюють необхідність подальшого дослідження теоретичних та практичних питань оцінки ресурсного потенціалу країни та її регіонів.

Відаючи належне науковому здобутку попередніх досліджень, необхідно визнати, що існує необхідність дослідження сутності та структури окремих видів ресурсу, побудови концептуальної моделі широкого розуміння ресурсу регіону (держави), удосконалення методів оцінки різних видів ресурсів. Все це обумовило актуальність обраної теми дипломної роботи.

Мета дослідження – розробка теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо оцінки ресурсного потенціалу регіону.

Завдання дослідження:

- дослідити продуктивні сили в контексті ресурсного потенціалу;
- здійснити аналіз поняття «ресурсний потенціал» та надати його узагальнене визначення;
- узагальнити види ресурсного потенціалу;
- обґрунтувати концептуальну модель широкого розуміння ресурсного потенціалу регіону;
- надати аналіз соціально-економічного становища в Одеському регіоні;
- здійснити оцінку фізичного та людського капіталу Одещини;
- надати напрямки удосконалення методів оцінки ресурсного потенціалу регіону.

Об'єкт дослідження – процеси оцінки ресурсного потенціалу регіону.

Предмет дослідження – діагностування ресурсного потенціалу регіону та визначення шляхів покращення його оцінки.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: історичний аналіз (розглянуто точки зору різних відомих економістів, таких як А. Маршалл, А. Сміт, К. Маркс та ін.); системний аналіз; метод систематизації та порівняння; аналіз показників ряду динаміки; факторний аналіз; метод рейтингової оцінки (у другому розділі дипломної роботи представлена рейтингова оцінка Одеського регіону по кільком показникам, а саме порівняльна характеристика основних засобів регіонів України, людський ресурс на душу населення у регіонах та ін.).

Інформаційною базою дослідження стали монографії, спеціальна література, інформаційно-аналітичні бюлетені, періодичні наукові вітчизняні та зарубіжні видання, законодавчо-нормативні акти, дані Державної служби статистики України та Інтернет-ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (49 найменувань) та 7 додатків. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 21 рисунок.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: *Визначення та основні положення ресурсного потенціалу // Розвиток економіки та планування бізнесу у сучасних умовах та шляхи їх вирішення: матеріали 5 міжнародної науково-практичної конференції, 14-15 вересня, 2017.* – Одеса: ОНЕУ, 2017.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти визначення ресурсного потенціалу»* розглянуто визначення та основні положення ресурсного потенціалу, види ресурсного потенціалу та визначення концептуальної моделі широкого розуміння ресурсного потенціалу регіону.

У другому розділі *«Аналіз ресурсного потенціалу Одеського регіону»* проаналізовано основні показники соціально-економічного стану Одеського регіону, здійснена оцінка фізичного та людського ресурсу.

У третьому розділі *«Шляхи удосконалення методів оцінки ресурсного потенціалу регіону»* запропоновано удосконалення методичних підходів до оцінки людського ресурсу, розробку методики інтегральної оцінки ресурсного потенціалу регіону та обґрунтування сценаріїв модернізації адміністративно-територіального устрою України у рамках ефективного використання ресурсного потенціалу.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. В роботі обґрунтовано відповідність між елементами продуктивних сил та видами ресурсів, що, з урахуванням певних обмежень, дозволяє розглядати продуктивні сили як сукупність різних видів ресурсу.

2. Побудовано узагальнене визначення поняття «ресурс» як вартості, яка залучена або потенційно може бути залучена для задоволення потреб людини або у процес виробництва з метою створення доданої вартості.

3. Розроблена концептуальна модель широкого розуміння ресурсу регіону як сукупності фізичного, людського, соціального, природного і фінансового ресурсів та нематеріальних активів, яка враховує їх взаємний вплив, самозростання, можливість взаємної конвертації та породжену ними стратифікацію населення. Модель враховує основні сучасні тенденції розвитку економіки та суспільства: перехід розвинених країн на шлях інноваційного розвитку, протиріччя між реальною та віртуальною економікою, обмеженість

природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища; зростання ролі державних та соціальних механізмів концентрації ресурсів суспільства та підвищення ефективності їх використання.

4. Проведений аналіз показав, що помилки при здійсненні трансформаційних змін в Україні на шляху побудови ринкової економіки призвели до цілого ряду негативних наслідків у стані фізичного ресурсу: збільшення ступеня зносу фізичного ресурсу України з 37,1% у 1991 році до 74,9% у 2016 році; середній період його оновлення в Україні у 2006-2016 рр. становив 22,5 року; обсяг фізичного ресурсу на душу населення в Україні станом на 01.01.2016 р. складав 18,2 тис. дол. США, індекс інвестицій в основний ресурс країни у 2015 році становив лише 49,7 % від рівня 2000 року; у 2010-2016 рр. зростання індексу ВВП України та ВВП Одеської області на одну людину було обумовлено виключно зростанням фондоозброєності, в значній мірі це зростання було нівельовано падінням фондівіддачі.

5. В роботі визначені та систематизовані методичні підходи до оцінки людського ресурсу регіонів України. Виділено 4 підходи, в основі яких лежить: обсяг інвестицій у «виробництво» людини; капіталізований заробіток (доход); частка ВВП, створена за рахунок людського фактора; обсяги національного багатства та природного і фізичного ресурсів; індекс людського розвитку; показники рівня освіти. Аналіз цих підходів показав, що вони спрямовані на вимір окремих аспектів людського ресурсу і не забезпечують його комплексну оцінку. Вибір методу оцінки залежить від цілей її використання.

6. Рекомендовано оцінку людського ресурсу здійснювати за чотирма групами індикаторів: демографічні, економічні, освітні та фізіологічні. Результати розрахунку індексу людського розвитку регіону за 2014-2016 рр. свідчить, що людський ресурс усіх регіонів України зростає.

7. Запропоновано розраховувати інтегральний індекс ресурсного потенціалу регіону, в основу якого покладено шість блоків: природний, фізичний, людський, фінансовий, соціальний ресурси та нематеріальні активи.

8. З метою ефективного та раціонального використання ресурсного потенціалу регіону пропонується запровадити «малу» та «велику» реформи адміністративно-територіального устрою. Перша передбачає вирішення проблем невідповідності адміністративно-територіального устрою, більшість з яких не носять масового та системного характеру і можуть бути вирішені у «робочому» порядку у найближчий час (1-2 роки). Друга передбачає модернізацію місцевого самоврядування, адміністративну реформу та зміну бюджетних відносин і вимагає чимало часу (3-5 років) та потребує ґрунтовної підготовки, особливо в частині законодавчого, організаційного та ресурсного забезпечення.

9. На основі принципу субсидіарності та з урахуванням досвіду ЄС запропоновано проект розподілу повноважень між органами публічної влади за рівнем адміністративно-територіального устрою (сільська (селищна) громада, район).

10. Сьогодні Україна знаходиться в положенні «бідного багатія». Маючи значний фізичний, людський і природний ресурс, при низькому рівні

соціального ресурсу вона не може розраховувати на гідне місце у світі, забезпечення належного рівня життя для своїх громадян та збереження природного середовища.

АНОТАЦІЯ

Скляр О. Е. «Ресурсний потенціал регіону та методи його оцінювання (на прикладі Одеського регіону)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні, методологічні та практичні засади формування економічного потенціалу регіонів України.

Проаналізовано основні показники соціально-економічного стану Одеського регіону, здійснено оцінку фізичного та людського ресурсу.

Запропоновано розраховувати інтегральний індекс ресурсного потенціалу регіону, в основу якого покладено шість блоків: природний, фізичний, людський, фінансовий, соціальний ресурси та нематеріальні активи.

Ключові слова: економічний потенціал, Одеський регіон, ресурс, оцінка, аналіз, динаміка, дослідження.

ANNOTATION

Skliar O. “Region resource potential and methods of its evaluation (based on the example of Odessa region)”.

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 076 «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the master's program «Economics, Planning and Business Management». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2018.

The work deals with the theoretical methodological and practical principles of economic potential of Ukraine regions formation.

Author analysis the main characteristic of the socio-economic state of the Odessa region, the assessment of physical resources and an analysis of the human resource.

The author proposes to calculate the integral index of the resource potential of the region, based on six blocks: natural, physical, human, financial, social resources and intangible assets.

Keywords: economic potential, Odessa region, resource, evaluation, analysis, dynamics, research.